

Forslag til folketingsbeslutning angående sanering af kreditforholdene.

Fremsat den 14. marts 1968 af *Kai Moltke, Sigsgaard, Hanne Reintoft og Kjør Rasmussen.*

For at tilvejebringe en hurtig og gennemgribende sanering af kreditforholdene og for at lede opsparingens midler og investeringerne ind i mere produktionsfremmende baner opfordrer folketinget regeringen til:

1) gennem forhandlinger med Danmarks Nationalbank at foranledige, at kreditrationeringsaftalen af 1965 med Bankernes Fællesrepræsentation revideres efter retningslinjer, der sikrer, at der ved kreditgivning skaffes prioritet for den del af erhvervslivet, der gennem eksport og produktion i konkurrence med importen er af særlig betydning for valutabalance og beskæftigelse,

2) at søge gennemført en lovgivning, som fastsætter en klar definition af strafbar ågerrente ved udlån gennem private aftaler eller veksellån og fastslår, at den tilladte rente på disse områder ikke må overstige den gennemsnitlige udlånsrente i banker og sparekasser med mere end 25 pct.,

3) ved samme lovgivning at søge foreskrevet, at långiverens retsbeskyttelse i forbindelse med inddrivelse af renter, afdrag og restgæld bortfalder i tilfælde, hvor det ved dokumenteret klage fra låntageren kan be-

vises, at bestemmelserne om renteåger er overtrådt,

4) i overensstemmelse med de nævnte regler at indføre maksimale rentesatser ved afbetalingshandel og anden forbrugskredit ud over 3 måneder — modificeret med et rimeligt risikotillæg fastsat af monopoltilsynet — og at gennemføre klare bestemmelser om, at rente alene kan kræves af restgælden og ikke af den oprindelige købesum minus udbetaling,

5) ved lov at søge pålagt alle tinglysningskontorer med en måneds varsel til et dertil oprettet særligt kontor at give indberetning om alle tinglyste private pantebrev i fast ejendom for at få fremskaffet et samlet materiale vedrørende sådan långivning og dennes omfang samt

6) ved særlig lovgivning at søge indført bestemmelser om, at tinglysning af private pantebrev uden undtagelse gøres obligatorisk, og at der ved tinglysning af private pantebrev i fast ejendom, hvor låntagningen ikke er forbundet med dokumenterede produktive formål eller ejerskifte, afkræves en stempelafgift svarende til 15 pct. af lånets pålydende værdi.

Bemærkninger til forslaget.

Forslaget må betragtes som et *alternativ* fra VS ved løsningen af så vigtige problemer som at tilvejebringe betingelser for en holdbar nedsættelse af renteniveauet, der gennem lette erhvervslivets omkostningsniveau på det mest sårbare punkt og sam-

tidig gennem rationel dirigering af kreditten at lette fortsat industriel modernisering og ekspansion og derved sikre beskæftigelsen.

Ad 1: Målsætningen svarer her til statsministerens appel til pengeinstitutterne i erklæringen af 15.

februar 1968, der dog er holdt i meget almindelige og uforbindende vendinger. Når 1965-kreditaftalen mellem nationalbank og de private bankers fællesrepræsentation ønskes revideret, er baggrunden, at nævnte aftale stiller de enkelte banker helt frit med hensyn til formål og kriterium for udlån. En uholdbar kurs under den nuværende vanskelige kreditkrise.

Ad 2 og 3: Det er en kendsgerning, at den *delvise* kreditrationering, der kun omfatter en del af de faktiske kreditinstitutter, har skabt et voksende sort eller blakket pengemarked, der grundet på superrenter trækker stadig større kapitaler ind i uproduktiv spekulation. Lån mod rene *ågerrenter* breder sig, og indgreb som foreslået er blevet en nødvendighed og et led i hele kreditpolitikens sanering.

Ad 4: Bestræbelser i retning af angivelig påkrævet forbrugsbegrænsning står selvfølgelig i et skærende modsætningsforhold til stadig udvidet *forbrugskredit* gennem afbetalingshandel, hvis finansiering vel årligt beløber sig til en 4-5 milliarder kroner, og som trods dårlig betalingsbalance i vid udstækning stimulerer uønsket import af *udenlandske* varer (automobiler m. v.). De traditionelle indgreb (større udbetaling og kortere afbetalingstid) er som regel slået fejl, og det vil sikkert være mere effektivt at lægge loft over tilladt rente ved den slags forretning, som det f. eks. er praktiseret gennem Det nationale Kreditråd i Frankrig.

Ad 5: Rationeringsaftalerne siden 1965 med hensyn til noterede obligationsserier har bl. a. vist sig ueffektive (trods store støttekøb fra Nationalbanken). En af årsagerne har sikkert været en tiltagende långivning inden for realkreditens rammer i form af *ukontrollerede private pantebrev*, der tiltrækker opsparingsmidler, takket være meget høj rente (der dog for låntagerne delvis reduceres via selvangivelsens rentefradrag). En samlet registrering og kontrol med denne del af realkrediten må derfor være en uomgængelig forudsætning for at kortlægge grundlaget for en virksom sanering af realkrediten og for at hindre dennes totale sammenbrud, når de offentlige støttekøb ikke længere slår til. Hidtil savnes selv det mest elementære *statistiske materiale*

over denne del af lånemarkedet. Det er helt uholdbart.

Ad 6: Den letteste, og for staten mest *indbringende*, forholdsregel til at bremse denne form for kreditinflation, der muliggøres af den stadig hurtigere rytme i jord- og ejendomspriseres stigning (som vel tiltager efter devalueringen), vil — på et tidspunkt, hvor man fra regeringsside har talt om at begrænse kredit- og hypotekforeningers rate for ydelse af *tillægslån* — sikkert være, at gå beskatningsvejen som foreslået i forslaget til folketingsbeslutning. En stempelafgift ved tinglysning af forbrugskredit i form af tillægslån gennem private pantebrev vil samtidig administrativt være den letteste og billigste fremgangsmåde. Det understreges, at tillægslån til produktive formål som modernisering af landbrugs- og industrivirksomheder samt anerkendte former for boligudvidelse eller modernisering selvfølgelig bør undtages fra afgiften.

For at hindre omgåelse af de foreslåede indskrænkninger i retten til at optage afgiftsfri uproduktive tillægslån gennem *maskerede ejerskifter* med minimal kontant udbetaling ved overdragelse af skøde på en ejendom kunne der (i lighed med Nationalbankens tidligere gentagne forslag om indskud af større egenkapital ved nybyggeri) ved ejendomshandler stilles krav om en kontant minimumsudbetaling fra den nye ejers side, før nye private pantebrev i forbindelse med ejerskiftet kan tinglyses og skøde overdrages.

En stor del af de nævnte unormale fænomener på lånemarkedet har selvfølgelig sin baggrund i de sidste 15-20 års helt unormale spekulation og kunstige oppustning af grund- og ejendomsverdier grundet på et stadig stigende prisniveau og forringelse af pengeværdierne. En hurtig og dybtgående *jordlovgivning*, der standser den indbringende spekulation, beskytter *samfundets værdier* mod privat tilegnelse og inddrager spekulationsgevinsterne, er givetvis en hovedfaktor også for kreditsystemets påkrævede sanering, når det drejer sig om at lede opsparing og investeringer ind i produktive baner.